

PATVIRTINTA
Darbo grupės valstybės valdomų įmonių
valdysenos teisiniam reglamentavimui
tobulinti 2020 m. gegužės 8 d. nuotoliniame
posėdyje
(Nuotolinio posėdžio protokolas Nr. V-2478)

**DARBO GRUPĖ
VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ VALDYSENOS TEISINIAM REGLAMENTAVIMUI
TOBULINTI**

(Sudaryta Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijos 2020 m. sausio 14 d. sprendimu Nr. 117-P-1)

IŠVADOS

1. Darbo grupei suformuotas pavedimas: pateikti Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijai išvadas ir pasiūlymus dėl valstybės valdomų įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo, platesnės apimties valstybės valdomų įmonių valdysenos principų suformulavimo įstatymo lygmenyje; prireikus pateikti reikalingų įstatymų pakeitimo įstatymų projektus.

2. Darbo grupės darbo trukmė: 2020 m. sausio 14 d. – 2020 m. gegužės 8 d.

3. Darbo grupės pasitarimų ir posėdžių datos: 2020 m. sausio 17 d., 2020 m. sausio 31 d., 2020 m. vasario 24 d., 2020 m. gegužės 8 d.

4. Darbo grupės pasitarimuose ir posėdžiuose dalyvavo:

Darbo grupės nariai: vadovas Komisijos pirmininkas Virgilijus Poderys, Komisijos narys Algirdas Butkevičius, Energetikos ministerijos kancleris Ramūnas Dilba, susisiekimo viceministras Valdas Klimantavičius, Ekonomikos ir inovacijų viceministrė Jekaterina Rojaka, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Įmonių politikos departamento direktorius Vaidotas Rudokas, Finansų ministerijos Valstybės turto valdymo departamento direktorė Aušra Vičkačkienė, Viešosios įstaigos „Stebėsenos ir prognozių agentūra“ Valdysenos ir analizės skyriaus vadovas Aleksandras Jocius, AB „Lietuvos geležinkeliai“ nepriklausomas valdybos narys, valdybos pirmininkas Romas Švedas, AB „Lietuvos geležinkeliai“ Teisės departamento direktorė, Baltijos korporatyvinio valdymo instituto prezidentas Rytis Ambrazevičius, UAB „EPSO-G“ valdybos pirmininkas Gediminas Almantas, UAB „Ignitis grupė“ Teisės tarnybos direktorė Simona Grinevičienė, Advokatų profesinės bendrijos „Deloitte Legal“ asocijuotas partneris Herkus Gabartas, Darbo grupės sekretorė Seimo kanceliarijos patarėja Živilė Rožėnaitė.

Kiti dalyviai: Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas Valdas Sutkus, lobistas Šarūnas Frolenko, Energetikos ministerijos Strateginio ir finansų valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas Algirdas Petkevičius, Seimo kanceliarijos vyriausioji specialistė Janina Alasevičienė, Seimo nario V. Poderio patarėjas Tadas Mockus, Seimo nario V. Poderio padėjėja Žymantė Lelešiūtė,

UAB „EPSO- G“ Teisės ir korporatyvinio valdymo vadovė Renata Damanskytė-Rekašienė, AB „Lietuvos geležinkeliai“ Korporatyvinės plėtros departamento direktorė Ilona Daugėlaitė, Lietuvos laisvosios rinkos instituto Projektų vadovė Gintarė Deržanauskienė, Seimo kanceliarijos Ekonomikos komiteto biuro patarėjas Darius Šaltmeris, Europos viešosios politikos instituto atstovas Rimantas Žylius, UAB „EPSO-G“ generalinis direktorius Rolandas Zukas, Energetikos ministerijos Teisės skyriaus vedėja Ramunė Mikalauskienė, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Įmonių teisės skyriaus patarėjas Jaunius Petrauskas.

5. Darbo grupės svarstyti klausimai:

1. Baltijos korporatyvinio valdymo instituto prezidento Ryčio Ambrazevičiaus pasiūlymai dėl valstybės valdomų įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo;
2. Darbo grupės vadovo 01-17 pasitarimo dėl Darbo grupės valstybės valdomų įmonių valdysenos teisiniu reglamentavimui tobulinti veikos apibendrinimas;
3. Darbo grupės narių pasiūlymų dėl VVI valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo svarstymas;
4. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvadų dėl įstatymų projektų Nr. XIIIIP-4239, XIIIIP-4240, Nr. XIIIIP-4241 ir Darbo grupės išvadų.

6. Teisės aktų projektai, kuriuos nagrinėjo Darbo grupė:

1. Akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 31 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-4239 (toliau – ABI projektas);
2. Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-4240 (toliau – NSUSOAĮ projektas);
3. Geležinkelių transporto kodekso 24³ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP- 4241. (toliau – GTKĮ projektas).

7. Darbo grupė konstatuoja:

Darbo grupės nariai sutarė dėl šių principinių nuostatų:

1. Dėl kolegialių organų nepriklausomumo kriterijų papildymo:

1.1. konstatuoti, kad reikalinga tobulinti ABI projektą papildant pakeistų nepriklausomumo kriterijų taikymo nuostatomis – nustatyti, kad nauji nepriklausomumo kriterijai bus taikomi renkant naują stebėtojų tarybą ar valdybą, atliekančią Akcinių bendrovių įstatymo 34 straipsnio 11 dalyje nustatytas priežiūros funkcijas, arba pavienius šių organų narius;

1.1.1. konstatuoti, kad reikalavimą „turi būti nesusiję su bendrove ir jos dukterinėmis bendrovėmis“ papildyti ryšiais su patronuojančia bendrove ir šią nuostatą dėstyti taip: „turi ne mažiau kaip metus neturėti darbo santykių su bendrove, patronuojančia ar dukterinėmis bendrovėmis, ne mažiau kaip metus nebūti bendrovės, patronuojančios bendrovės ar dukterinės bendrovės vadovu ar

valdybos nariu, ar akcininku, kuriam priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/5 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime“;

1.1.2. konstatuoti, kad reikalinga patikslinti giminystės ryšį ir vietoj „bendrovės kontroliuojančiu akcininku ir bendrovės bei jos dukterinių bendrovių organų nariais šeimos, giminystės, svainystės, partnerystės ryšiais“ nurodyti, kad akcinės bendrovės, kurios akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, ne mažiau kaip 1/3 stebėtojų tarybos narių turi „nebūti akcininko, kuriam priklauso daugiau kaip 1/5 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, bendrovės arba patronuojančios bendrovės ar dukterinės bendrovės vadovo ar kolegialių organų narių artimi asmenys – sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka, taip pat jų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai“.

1.1.3. konstatuoti, kad reikalinga patikslinti ryšius su audito įmone, dėl kurių gali kilti pagrįstų abejonių priežiūros organo nario nepriklausomumui, ir nustatyti, kad akcinės bendrovės, kurios akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, ne mažiau kaip 1/3 stebėtojų tarybos narių turi „paskutinius dvejus metus nebūti audito įmonės, kuri atlieka ar atliko bendrovės, patronuojančios bendrovės ar dukterinės bendrovės auditą, partneriu, dalyviu, vadovu, kolegialaus organo nariu arba darbuotoju“

1.1.4. atsižvelgiant į tai, kad gerajai valdysenos praktikai, priežiūros organų nepriklausomumui reikšmingą įtaką gali daryti ir nepertraukiamas dalyvavimas priežiūros organo veikloje, ABĮ projektu keičiamas dalis, konstatuoti, kad reikalinga papildyti nauju kriterijumi: 31 straipsnio 8 dalį – „nebūti bendrovės stebėtojų tarybos nariu ilgiau kaip 10 metų. Šis laikotarpis apskaičiuojamas prie stebėtojų tarybos nario pareigų ėjimo laikotarpio pridedant praėjusius stebėtojų tarybos nario pareigų ėjimo laikotarpius, tarp kurių yra ne didesnis kaip vienerių metų laiko tarpas“; 33 straipsnio 7 dalį – „nebūti bendrovės valdybos nariu ilgiau kaip 10 metų. Šis laikotarpis apskaičiuojamas prie valdybos nario pareigų ėjimo laikotarpio pridedant praėjusius valdybos nario pareigų ėjimo laikotarpius, tarp kurių yra ne didesnis kaip vienerių metų laiko tarpas“.

1.1.5. siekiant užtikrinti teisėkūros aiškumo principą, konstatuoti, kad reikalinga nepriklausomumo kriterijus ABĮ projektu keičiamoje 31 straipsnio 8 dalyje dėstyti atskirais punktais, o 33 straipsnio 7 dalyje pateikti nuorodą.

2. Dėl strateginių įmonių grupių ir jos dukterinių įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo:

2.1. konstatuoti, kad šiuo metu galiojantis strateginių valstybės valdomų įmonių grupių ir jos dukterinių įmonių valdysenos teisinis reglamentavimas nėra pakankamas ir siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei aiškiau reglamentuoti strateginių įmonių grupių valdyseną, kuri leistų

patronuojančiai bendrovei atlikti jos dukterinių įmonių valdymą, užtikrinant didesnę patronuojančių bendrovių vaidmenį ir atsakomybę valdant jos dukterines įmones.

Darbo grupės narių nuomonės išsiskyrė dėl šių principinių nuostatų:

1. Dėl Vyriausybės, jos įgaliotos institucijos ar valstybės institucijos atstovų skyrimo į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialius organus.

Paiškinimas: NSUSOAĮ projekte numatoma, kad bent vienas pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialių priežiūros ir valdymo organų, o kai kolegialus priežiūros organas įmonėje nesudaromas – kolegialaus valdymo organo, narių privalo būti Vyriausybės, jos įgaliotos institucijos ar valstybės institucijos, kuri tiesiogiai ar netiesiai įgyvendina tos įmonės dalyvio turtines ir neturtines teises ir pareigas, atstovas.

2. Dėl siūlomų pakeitimų, susijusių su nepriklausomų narių dalyvavimu nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių valdyme.

Paiškinimas: NSUSOAĮ projekte numatoma, kad Vyriausybė ir valstybės institucijos, valstybės valdomų bendrovių akcijų valdytojai, priimdami sprendimus ir įgyvendindami valstybei nuosavybės teise priklausančių pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių akcijų suteikiamas neturtines teises, užtikrina, kad daugiau kaip pusė pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialių priežiūros organų narių privalo atitikti kriterijus, nurodytus Akcinių bendrovių įstatymo 31 straipsnio 8 dalyje ir nebūti valstybės valdomos įmonės ar jos dukterinės įmonės darbuotoju, dirbančiu pagal darbo sutartį, o daugiau kaip pusė pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialaus valdymo organo narių privalo atitikti kriterijus, nurodytus Akcinių bendrovių įstatymo 33 straipsnio 7 dalyje ir nebūti valstybės valdomos įmonės ar jos dukterinės įmonės darbuotoju, dirbančiu pagal darbo sutartį.

8. Darbo grupė siūlo:

Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijai:

1. Apsvarsčius Darbo grupės išvadas, perduoti jas susipažinti Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui ir rekomenduoti vadovautis svarstant ABI, NSUSOAĮ ir GTKĮ projektus.

Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui:

1. Siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės registruotą Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 23 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIIP-4573 svarstyti kartu, kaip vieną paketą, su ABI, NSUSOAĮ ir GTHĮ projektais, kadangi projektai apima valstybės valdomų įmonių valdysenos klausimus.

2. Atkreipti dėmesį, kaip ir pabrėžia Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamentas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė savo pateiktose išvadose dėl ABĮ, NSUSOAĮ ir GTKĮ projektų, suderinti minėtų įstatymų projektų įsigaliojimų datas.

Darbo grupės vadovas

Virgilijus Poderys